

ΧΩΡΟΚΑΤΑΚΤΗΤΙΚΑ ΞΕΝΑ ΕΙΔΗ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

για την αντιμετώπιση των «διαδρομών προτεραιότητας» ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών

Απόδραση από Αιχμαλωσία (2)

2022 - 2027

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	2
Νομικό πλαίσιο	3
Μεθοδολογία	4
Τρόπος Εισαγωγής (<i>Mode of Entry</i>) και Διαδρομές Προτεραιότητας	5
Πεδίο Εφαρμογής και Στόχοι.....	6
Ενδιαφερόμενοι/Εμπλεκόμενοι Φορείς (<i>Stakeholders</i>).....	7
Δράσεις και Αναμενόμενα Αποτελέσματα	8
Βιβλιογραφία	10
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	11

Εισαγωγή

Τα Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη (ΧΞΕ) (Invasive Alien Species) είναι φυτά, ζώα ή μικροοργανισμοί τα οποία εισάγονται με ανθρώπινη παρέμβαση (τυχαία ή σκόπιμα) σε ένα νέο γι' αυτά φυσικό περιβάλλον και κατορθώνουν να επιβιώσουν και να αναπαραχθούν, δημιουργώντας σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική βιοποικιλότητα ή/και την οικονομία (όπως γεωργία, ιχθυοτροφία, υποδομές) ή/και την ανθρώπινη υγεία, μέσω μετάδοσης ασθενειών ή πρόκλησης αλλεργιών (ΥΓΑΑΠ, 2019).

Το διεθνές εμπόριο και η ταχεία παγκοσμιοποίηση έχουν οδηγήσει στην αύξηση της εξάπλωσης των ΧΞΕ σε όλο τον κόσμο. Τα ΧΞΕ (φυτά, ζώα, μύκητες ή μικροοργανισμοί) αποτελούν μία από τις μεγαλύτερες απειλές στη βιοποικιλότητα προκαλώντας μη αναστρέψιμη βλάβη στα οικοσυστήματα που εισβάλλουν. Στην Ευρώπη υπάρχουν σήμερα καταγεγραμμένα περίπου 12.000 ξένα είδη από τα οποία το 10-15% θεωρούνται χωροκατακτητικά και κοστίζουν περίπου 12 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ, 2014).

Τα ΧΞΕ μπορούν να αποτελέσουν σοβαρή απειλή και να επηρεάσουν δυσμενώς τα αυτόχθονα είδη και τους οικοτόπους, συμπεριλαμβανομένων των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας των Παραρτημάτων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Τα ΧΞΕ είναι μία από τις πέντε κύριες αιτίες απώλειας βιοποικιλότητας στην Ευρώπη και παγκοσμίως και δύναται να επιφέρουν επίσης σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία και την οικονομία. Μπορούν να αλλοιώσουν τη λειτουργία ολόκληρων οικοσυστημάτων, υπονομεύοντας την ικανότητά τους να παρέχουν πολύτιμες υπηρεσίες, όπως η επικονίαση, η ρύθμιση της διαδρομής των υδάτων ή ο έλεγχος των πλημμυρών. Επίσης, συχνά έχουν σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, μειώνοντας τις αποδόσεις της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας και μπορούν να βλάψουν τις υποδομές, να παρεμποδίσουν τη μεταφορά ή να μειώσουν τη διαθεσιμότητα νερού. Ακόμη, μπορούν να αποτελέσουν μείζον πρόβλημα για την ανθρώπινη υγεία, επειδή μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές αλλεργίες και δερματικά προβλήματα και να λειτουργήσουν ως φορείς επικίνδυνων παθογόνων παραγόντων και νόσων.

Η Κύπρος, λόγω του νησιώτικου χαρακτήρα της και της μακρόχρονης γεωγραφικής απομόνωσης και παράλληλα της πλούσιας βιοποικιλότητας που τη χαρακτηρίζει, είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε βιολογικές εισβολές. Στο χερσαίο περιβάλλον της έχουν καταγραφεί περισσότερα από 40 χωροκατακτητικά είδη φυτών, ενώ στα ποτάμια και στις λίμνες τουλάχιστον τρία χωροκατακτητικά είδη ψαριών και άλλοι υδρόβιοι οργανισμοί. Στο θαλάσσιο της περιβάλλον έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 183 ξένα είδη, από τα οποία τα 16 θεωρούνται χωροκατακτητικά (ΥΓΑΑΠ, 2019).

Νομικό πλαίσιο

Για την αντιμετώπιση και τον μετριασμό της απειλής των ΧΞΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τον Κανονισμό 1143/2014 (στο εξής «ο Κανονισμός») για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης ΧΞΕ. Ο Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2015 και εισάγει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο με μέτρα πρόληψης, έγκαιρης ανίχνευσης και εξάλειψης, καθώς και διαχείρισης ειδών που είναι πλέον εξαπλωμένα στα κράτη μέλη. Ο κανονισμός απαιτεί από τα κράτη μέλη να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται τις διαδρομές με τις οποίες εισάγονται και εξαπλώνονται τα ΧΞΕ, μεγάλο ποσοστό των οποίων εισάγονται στην Ένωση ακούσια.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργήσουν ενδελεχή ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των ΧΞΕ, στην επικράτειά τους, καθώς και στα θαλάσσια ύδατα τους και να προσδιορίσουν τις διαδρομές που απαιτούν δράση κατά προτεραιότητα («διαδρομές προτεραιότητας»), λόγω του όγκου των ειδών ή των δυνητικών ζημιών που προκαλούνται από τα είδη που εισέρχονται στην Ένωση ακολουθώντας αυτές τις διαδρομές. Στη συνέχεια, κάθε κράτος μέλος θεσπίζει και εφαρμόζει είτε ένα σχέδιο δράσης είτε σειρά σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση των διαδρομών προτεραιότητας που έχει προσδιορίσει

Τα εν λόγω σχέδια δράσης περιλαμβάνουν χρονοδιαγράμματα ενεργειών και μέτρα που αποσκοπούν στα εξής:

(α) να ευαισθητοποιήσουν το ευρύτερο κοινό,

(β) να ελαχιστοποιήσουν την επιμόλυνση εμπορευμάτων και αγαθών, καθώς και κάθε οχήματος και εξοπλισμού, από δείγματα χωροκατακτητικών ξένων ειδών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αντιμετώπιση της μεταφοράς χωροκατακτητικών ξένων ειδών από τρίτες χώρες, και

(γ) να διασφαλίσουν ότι διενεργούνται κατάλληλοι έλεγχοι στα σημεία εισαγωγής (εκτός των επίσημων ελέγχων του άρθρου 15).

Στην Κύπρο, ο περί της Πρόληψης και Διαχείρισης της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Χωροκατακτητικών Ξένων Ειδών Νόμος του 2019 [Ν. 120(Ι)/2019] (στο εξής «ο Νόμος»), ρυθμίζει εθνικά την εφαρμογή του κανονισμού, μέσω της διαμόρφωσης μέτρων και σχεδίων δράσης. Ο Νόμος ρυθμίζει επίσης θέματα αδειοδότησης, επιθεωρήσεων και επιβολής κυρώσεων. Βάσει της νομοθεσίας αυτής, μπορεί να επηρεάζονται διάφοροι εμπορικοί τομείς, όπως έμποροι ζώων συντροφιάς, έμποροι φυτών ενυδρείου, καλλωπιστικών και άλλων φυτών, εισαγωγείς ζωντανών υδρόβιων οργανισμών, αλλά και ζωολογικοί κήποι/πάρκα και το ευρύτερο κοινό ως ιδιοκτήτες ζώων συντροφιάς και φυτών κήπου.

Το άρθρο 4 του Νόμου προνοεί την ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης και τη θέσπιση Σχεδίων Δράσης για τις διαδρομές που προσδιορίζονται ως «διαδρομές προτεραιότητας», όπως προνοεί το άρθρο 13 του Κανονισμού.

Μεθοδολογία

Για τη δημιουργία των Σχεδίων Δράσης Διαδρομών, εκπονήθηκαν 3 μελέτες όπου αναγνωρίστηκαν οι πιθανοί διάδρομοι για κάθε ένα από τα είδη τα οποία ανήκουν στον Κατάλογο Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών Ενωσιακού Ενδιαφέροντος, του Εκτελεστικού Κανονισμού 2019/1262.

Στις μελέτες αξιοποιήθηκαν όλες οι πληροφορίες από τις κρατικές υπηρεσίες της Κύπρου καθώς και στοιχεία από παγκόσμιες βάσεις δεδομένων (π.χ. GISD, NOBANIS, EPPO, CABI, NNSG GB, DAISIE, κ.ά.) και προσδιορίστηκαν οι πιθανές διαδρομές εισαγωγής (Pathways of Introduction) (44 κατηγορίες), ο τρόπος εισαγωγής (MOE, Mode of Entry) (6 κατηγορίες), ο μηχανισμός εισαγωγής (MOI, Mechanism of Introduction) (3 κατηγορίες) και ο τύπος εισαγωγής (TOI, Type of Introduction) (3 κατηγορίες).

Διενεργήθηκε αξιολόγηση για τα ΧΞΕ από ειδικούς φυτικών και ζωικών ειδών με το σύστημα Harmonia+ καθώς και ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα EICAT (Environmental Impact Classification of Alien Taxa) της IUCN για τα είδη που έχουν εγκατασταθεί επιτυχώς στην Κύπρο.

Ο περιορισμός αυτής της ανάλυσης είναι ότι υπήρχαν γενικά λίγα διαθέσιμα δεδομένα, σχετικά με τους διαδρόμους εισαγωγής (εισαγωγές/ενδοευρωπαϊκές μετακινήσεις) για είδη που δεν ρυθμιζόνταν προηγουμένως από καμία εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία. Εμπειρικά δεδομένα και εμπειρία από λειτουργούς που εμπλέκονται σε ελέγχους χρησιμοποιήθηκαν επίσης για την παροχή περαιτέρω πληροφοριών για την ανάλυση.

Μέσω της ανάλυσης για το συγκεκριμένο διάδρομο ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης, αναγνωρίστηκαν ως διάδρομοι προτεραιότητας, 5 διάδρομοι (2.3, 2.4, 2.8, 2.9, 2.11).

Τα ΧΞΕ που αξιολογήθηκαν ως υψηλού κινδύνου (πολλαπλές πιθανές οδούς ακούσιας εισαγωγής) ή/και υψηλού αντίκτυπου/υψηλή πιθανότητα εγκατάστασης στην Κύπρο είναι (κατά σειρά σπουδαιότητας):

Pseudorasbora parva (ιχθύς), *Pacifastacus leniusculus* (καρκινοειδή), *Procambarus clarkii* (καρκινοειδή), *Trachemys scripta* (ερπετό), *Lithobates catesbeianus* (αμφίβιο), *Threskiornis aethiopicus* (πτηνό), *Sciurus carolinensis* (θηλαστικό), *Procyon lotor* (θηλαστικό), *Nasua nasua* (θηλαστικό), *Oxyura jamaicensis* (πτηνό), *Corvus splendens* (πτηνό), *Eichhornia crassipes* (φυτό), *Parthenium hysterophorus* (φυτό).

Χρησιμοποιώντας τα συμπεράσματα των μελετών, δημιουργήθηκαν τα Σχέδια Δράσης Διαδρομών, τα οποία είναι ομαδοποιημένα με βάση κοινά χαρακτηριστικά τους και συγκεκριμένα με βάση τους Τρόπους Εισαγωγής (Mode of Entry).

Το παρόν Σχέδιο Δράσης έχει παραχθεί στα πλαίσια του άρθρου 4 του Νόμου και του άρθρου 13 του Κανονισμού και έχει αξιολογηθεί από την Επιστημονική Επιτροπή ΧΞΕ και εγκριθεί από την Διαχειριστική Επιτροπή ΧΞΕ στις 6 Απριλίου, 2022.

Το παρόν Σχέδιο Δράσης θα αναθεωρείται ανά 6 χρόνια.

Τρόπος Εισαγωγής (*Mode of Entry*) και Διαδρομές Προτεραιότητας

Ο Τρόπος Εισαγωγής «**Απόδραση από Αιχμαλωσία**», αναφέρεται στην **ακούσια** απόδραση στη φύση, από είδη που εισάχθηκαν σκόπιμα σε μια περιοχή για να διατηρηθούν σε έγκλειστους ή ελεγχόμενους χώρους, όπως ζωολογικούς κήπους, ενυδρεία, βοτανικούς κήπους, γεωργικά συστήματα ή ιδιωτικές συλλογές, για συγκεκριμένους σκοπούς (π.χ. δημόσια προβολή, διακόσμηση, επιστημονική έρευνα, συντροφιά, κ.λπ.).

Ο συγκεκριμένος τρόπος εισαγωγής περιλαμβάνει, επίσης, οποιαδήποτε τυχαία ή ανεύθυνη απελευθέρωση ζωντανών οργανισμών από περιορισμούς (π.χ. απόρριψη κατοικίδιων ζώων από ανεύθυνους ιδιοκτήτες, απελευθέρωση ζώων από οργανωμένες ή μη ομάδες, διάθεση ζωντανής τροφής στο περιβάλλον ή χρήση ζωντανών δολωμάτων σε μη ελεγχόμενα συστήματα νερού).

Αυτό μπορεί να φαίνεται αντιφατικό καθώς τεχνικά γίνεται απελευθέρωση ειδών, ανατίθενται όμως στον τρόπο αυτό λόγω της πρόθεσης πίσω από την παρουσία τους στην περιοχή. Ομοίως, γεωργικά συστήματα όπως π.χ. τα χωράφια και τα δάση δεν είναι συχνά πραγματικά περιορισμένα, αλλά ελέγχονται και ως τέτοια θα ληφθούν υπόψη στο παρόν σχέδιο.

Οι διαδρομές προτεραιότητας οι οποίες έχουν αναγνωριστεί στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών στην Κύπρο (Μπακαλούδης και Τσιριπίδης, 2017, Μπακαλούδης και Τσιριπίδης, 2019, Ηλιάδης και Τζυρκαλλή, 2018) είναι οι πιο κάτω:

Διαδρομή Προτεραιότητας	Περιγραφή
2.3 Βοτανικοί κήποι/ Ζωολογικοί κήποι & Ενυδρεία 2.3 Botanical garden / Zoos & Aquaria	Είδη που κρατούνται για δημόσια προβολή, δημόσια εκπαίδευση ή προγράμματα αναπαραγωγής και διατήρησης και έχουν διαφύγει από τον εγκλεισμό
2.4 Κατοικίδια/ είδη ενυδρείου/ είδη ζωοτροφείου (περιλ. ζωντανή τροφή των ειδών) 2.4 Pet / aquarium / terrarium species (including live food for such species)	Είδη που φυλάσσονται από ιδιώτες συλλέκτες ή για αναψυχή, απόλαυση, συντροφικότητα ή/και εμπόριο και έχουν διαφύγει του εγκλεισμού ή από τα ελεγχόμενα περιβάλλοντα τους
2.8 Οπωροκηπευτικά (Οπωροκηπευτικά σε αυτό το έγγραφο αναφέρεται στην εμπορική καλλιέργεια φυτών για οποιοδήποτε άλλο σκοπό εκτός από την παραγωγή τροφίμων και γεωργικών προϊόντων (π.χ. καλλωπιστικά και καλλωπιστικά φυτά, δρεπτά άνθη, φαρμακευτικά φυτά) 2.8 Horticulture (Horticulture in this document refers to the commercial cultivation of plants for any other purposes than the production of food or agricultural commodities (e.g. Cut/decorative flowers, Medicine, plant wholes for domestic market, etc.).	Οπωροκηπευτικά είδη που έχουν διαφύγει από περιορισμένα ή ελεγχόμενα περιβάλλοντα όπου καλλιεργούνται για εμπορικούς σκοπούς άλλους από τη γεωργία, τη δασοκομία ή την υδατοκαλλιέργεια
2.9 Καλλωπιστικοί λόγοι εκτός από την εμπορική	Είδη που έχουν διαφύγει από περιορισμένα ή

καλλιέργεια οπωροκηπευτικών 2.9 Ornamental purpose other than horticulture	ελεγχόμενα περιβάλλοντα όπου είχαν εισαχθεί για καλλωπιστικούς / διακοσμητικούς λόγους, εξαιρουμένης της εμπορικής καλλιέργειας οπωροκηπευτικών
2.11 Ζωντανές τροφές και ζωντανά δολώματα 2.11 Live food and live bait	Είδη που φυλάσσονται ή/και μεταφέρονται ως ζώντα τρόφιμα ή ζωντανό δόλωμα (εξαιρουμένων των ζώντων τροφών που χορηγούνται σε είδη κατοικίδιων ζώων) και που έχουν διαφύγει από τον εγκλεισμό ή από ελεγχόμενα περιβάλλοντα

Πεδίο Εφαρμογής και Στόχοι

Το πεδίο εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης για τον τρόπο εισαγωγής (Mode of Entry) «Απόδραση από Αιχμαλωσία», αφορά τις πέντε διαδρομές προτεραιότητας.

Αυτό περιλαμβάνει την πώληση, τη μεταφορά/μετακίνηση, την παραγωγή και φύτευση, την αναπαραγωγή και κατοχή των ειδών, είτε για προσωπική, είτε για οικονομική δραστηριότητα.

Γενικός στόχος για την επιτυχή υλοποίηση του παρόντος Σχεδίου Δράσης είναι η ελαχιστοποίηση ή και εξάλειψη του φαινομένου της ακούσιας απελευθέρωσης ΧΞΕ στο περιβάλλον της Κύπρου.

Οι ειδικοί στόχοι είναι:

- α) Αύξηση του επιπέδου ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σχετικά με τη νομοθεσία για τα ΧΞΕ και τις απαγορεύσεις και περιορισμούς που θέτει και ιδιαίτερα όσον αφορά την συγκεκριμένη διαδρομή στοχεύοντας στους εμπλεκόμενους.
- β) Υλοποίηση μέτρων για μείωση ή και εξάλειψη του κινδύνου ακούσιας απελευθέρωσης στο περιβάλλον από οργανωμένα σύνολα (πωλητές, ζωολογικούς και βοτανικούς κήπους, ενυδρεία κ.λπ.).
- γ) Υλοποίηση μέτρων για μείωση ή και εξάλειψη του κινδύνου ακούσιας απελευθέρωσης στο περιβάλλον από ιδιώτες ή το κοινό ή από οργανώσεις.

Ενδιαφερόμενοι/Εμπλεκόμενοι Φορείς (Stakeholders)

Ως ομάδες ενδιαφερόμενων/εμπλεκομένων έχουν αναγνωρισθεί οι εξής, ανά διαδρομή προτεραιότητας:

Διαδρομή Προτεραιότητας	Ενδιαφερόμενοι/ Εμπλεκόμενοι
2.3 Βοτανικοί κήποι/ Ζωολογικοί κήποι & Ενυδρεία 2.3 Botanical garden / Zoos & Aquaria	Ιδιοκτήτες/Διαχειριστές Βοτανικών Κήπων, Ζωολογικών Κήπων, Ενυδρείων Ιδιωτικές συλλογές (ιδιώτες συλλέκτες), αγροτικές οργανώσεις, εταιρείες ανάπτυξης υπαίθρου, σύνδεσμοι δασολόγων και δασοπόνων
2.4 Κατοικίδια/ είδη ενυδρείου/ είδη ζωοτροφείου (περιλ. ζωντανή τροφή των ειδών) 2.4 Pet / aquarium / terrarium species (including live food for such species)	Ευρύ κοινό, καταστήματα πώλησης ζώων, ερπετολογικοί σύνδεσμοι, ιδιώτες συλλέκτες
2.8 Οπωροκηπευτικά 2.8 Horticulture	Καταστήματα πώλησης φυτών, παραγωγοί φυτών (φυτώρια), γεωπόνοι, εισαγωγείς φυτών και σπόρων, αγροτικές οργανώσεις, ανάπτυξη υπαίθρου, δασοκόμοι, δασολόγοι
2.9 Καλλωπιστικοί λόγοι εκτός από την εμπορική καλλιέργεια οπωροκηπευτικών 2.9 Ornamental purpose other than horticulture	Ευρύ κοινό, αγροτικές οργανώσεις, μελισσοκόμοι, γεωπόνοι, ξενοδόχοι, αγροτικές οργανώσεις, ανάπτυξη υπαίθρου, ξενοδόχοι, σχεδιαστές κήπων, αρχιτέκτονες
2.11 Ζωντανές τροφές και ζωντανά δολώματα 2.11 Live food and live bait	Ευρύ κοινό, καταστήματα πώλησης ζώων, αγροτικές οργανώσεις, κτηνοτρόφοι, επαγγελματίες αλιείς, ερασιτέχνες αλιείς

Σημαντικοί φορείς είναι και αρκετές κυβερνητικές υπηρεσίες και τοπικές αρχές, οι οποίες κατέχουν αρμοδιότητες που σχετίζονται είτε με την αδειοδότηση, ελέγχους, ευαισθητοποίηση, αλλά και κατέχουν και την πληροφόρηση για τις υπόλοιπες ομάδες εμπλεκομένων.

Επίσης, σημαντικό ρόλο, ιδιαίτερα σε θέματα ευαισθητοποίησης και εντοπισμού περιστατικών έχουν οι περιβαλλοντικοί ΜΚΟ.

Αναλυτική καταγραφή των ενδιαφερομένων/εμπλεκομένων περιλαμβάνεται στο Παράρτημα του παρόντος Σχεδίου, ανά διαδρομή προτεραιότητας.

Δράσεις και Αναμενόμενα Αποτελέσματα

Δράση	Αναμενόμενο Αποτέλεσμα	Χρονοδιάγραμμα (από την έναρξη ισχύος ΣΔ)
Ενημέρωση όλων των εταιριών/οργανισμών/συνδέσμων που ασχολούνται με την διάθεση ειδών. Ενημέρωση νέο-εγγραφέντων εταιριών/οργανισμών/συνδέσμων που ασχολούνται με ζωικά και φυτικά είδη κατά την εγγραφή τους.	Αποστολή ενημερωτικών επιστολών/ανακοινώσεων από αρμόδια αρχή	Άμεση έναρξη Συνεχόμενη
Έρευνα/ερωτηματολόγιο για επίπεδα ενημέρωσης σχετικά με ΧΞΕ είδη στους εμπλεκόμενους φορείς Σχεδιασμός Δράσεων Ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αναλόγως αποτελέσματος της Δράσης 2.1	Συλλογή στοιχείων για τα επίπεδα ενημέρωσης σε εμπλεκόμενους για σχεδιασμό δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Διοργάνωση ημερίδων, έκδοση ενημερωτικών οδηγιών, δημιουργία ενημερωτικών βίντεο για κάθε τύπο ενδιαφερόμενου (έμποροι, ζωολογικοί κήποι, κλπ)	Εντός 1 έτους (επανάληψη μετά από 5 χρόνια) Εντός 6 μηνών από την υλοποίηση της Δράσης 2.1
Ενημέρωση χρηστών (κοινού) για αποφυγή αγοράς, χρήσης, απελευθέρωσης, ορθής κράτησης και αναπαραγωγής	Ενημέρωση του κοινού μέσω διάφορων κοινωνικών πλατφόρμων και μέσα μαζικής ενημέρωσης για τα προβλήματα που δημιουργούν τα εισβλητικά είδη και τις πρόνοιες της νομοθεσίας	Έναρξη εντός 6 μηνών Συνεχόμενη
Καταγραφή ΧΞΕ σε ζωολογικούς κήπους, σε ιδιωτικές συλλογές και καταστήματα πώλησης ζώων Δημιουργία μητρώου κατοικίδιων ΧΞΕ για αποφυγή αναπαραγωγής και απελευθέρωσης	Δημιουργία μητρώου με ΧΞΕ σε ιδιωτικές συλλογές/κήπους και ως κατοικίδια. Βελτίωση ελέγχων και έγκαιρης αντιμετώπισης περιπτώσεων διαφυγής. Παροχή καθοδήγησης για ορθότερη και ασφαλέστερη κράτηση των ζώων ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος διαφυγής	Εντός ενός έτους

Δράση	Αναμενόμενο Αποτέλεσμα	Χρονοδιάγραμμα (από την έναρξη ισχύος ΣΔ)
Εκπαίδευση προσωπικού για τις διαδρομές και στην αναγνώριση ΧΞΕ (σημεία εισόδου, επιθεωρητές κήπων, καλλιεργειών, πάρκων, ζωολογικών κήπων κλπ)	Βελτίωση των ελέγχων, καλύτερη ανίχνευση ακούσιων Αναγνώριση των ειδών και έγκαιρη αφαίρεση/απομάκρυνση από το περιβάλλον.	Έναρξη εντός ενός έτους Συνεχόμενη
Ετοιμασία οδηγών/καλών πρακτικών/κατευθυντήριων γραμμών ανά διαδρομή και όπου χρειάζεται ανά ομάδα ειδών (π.χ. φυτά, ζώα) ή και ανά είδος όπου χρειάζεται.	Οδηγοί καλών πρακτικών και κατευθύνσεων που μπορούν να δοθούν σε όλους τους εμπλεκόμενους.	Έναρξη εντός δύο ετών Συνεχόμενη
Προσθήκη όρων σε πολεοδομικές άδειες ή και άδειες οικοδομής που καθορίζουν τα είδη που δικαιούνται για κήπους και τοπιοτέχνηση.	Καθοδήγηση ως προς τα είδη που επιτρέπονται και ανάγκη για αποφυγή ειδών για τους σκοπούς τελικής έγκρισης.	Άμεση έναρξη (ήδη εφαρμόζεται) Συνεχόμενη
Αναφορά παρατήρησης του είδους στην αρμόδια αρχή.	Έγκαιρη ανίχνευση του είδους για μετέπειτα διαχείριση ώστε να περιοριστεί η εξάπλωση του. Αξιοποίηση της συνεργασίας του κοινού (civil science) μέσω ανάπτυξης εφαρμογής αναφοράς περιστατικών (Έργο LIFE IP PHYSIS)	3 έτη

Βιβλιογραφία

[Ενημερωτικός Οδηγός για τα Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη της Κύπρου. Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, 2019](#)

Μπακαλούδης, Δ.Ε., Τσιριπίδης, Ι. 2017. Ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών στην Κύπρο. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 71 σελ.

Μπακαλούδης, Δ.Ε., Τσιριπίδης, Ι. 2019. Ανάλυση των Διαδρομών Ακούσιας Εισαγωγής και Εξάπλωσης των 17 Χωροκατακτητικών Ξένων Ειδών (ΧΞΕ) Ενωσιακού Ενδιαφέροντος του Εκτελεστικού Κανονισμού 2019/1262 στην Κυπριακή Δημοκρατία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 67 σελ.

Ηλιάδης, Η., Τζυρκαλλή, Ε. 2018. «Ανάλυση διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος στην Κύπρο». ATLANTIS Περιβάλλον και Καινοτομία LTD, Λευκωσία, 45 σελ.

Invasive Alien Species. Guidance for Interpretation of the Categories on Introduction. Pathways under the Convention on Biological Diversity, Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice, Montreal, Canada, 2-7 July 2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αναλυτική Καταγραφή Εμπλεκόμενων/Ενδιαφερόμενων φορέων ανά διαδρομή προτεραιότητας:

2.3 Βοτανικοί κήποι/Ζωολογικοί κήποι/Ενυδρεία (εκτός οικιακών ενυδρείων)

Αγροτικές οργανώσεις: Παναγροτική Ένωση Κύπρου (ΠΕΚ), Ένωση Κυπρίων Αγροτών (ΕΚΑ), ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΟΣ Σύνδεσμος Κύπρου, ΝΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Κύπρου

Αγροτικοί οργανισμοί: Φιλαγροτική Συμβουλευτική, Παγκύπρια Επιτροπή Σιτοπαραγωγών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών, Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, ΠΟΑΣ Οικοαγροτικός, Γεωργικό Επιμελητήριο Κύπρου, Σύνδεσμος Οινοποιών Κύπρου (ΣΟΚ), Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Λύσης, Οργάνωση Παραγωγών Φρούτων και Φθαρτών Περιοχής Οδούς "Βασιλική Γη" (ΔΗΜΟΣΙΑ) ΛΤΔ, Συνεργατική Εταιρεία Μπανανοπαραγωγών Πάφου ΛΤΔ, Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Σωτήρας ΛΤΔ, CYPROFRESH CITRUS SEDIGEP (P.O) LTD, Συνεργατική Εταιρεία Αμπελουργών Πισσουρίου (Σ.Ε.Α.Π.) ΛΤΔ, Παγκύπρια Συντονιστική Οργάνωση Πατατοπαραγωγών (ΠΑ.ΣΥ.Ο.ΠΑ), Κέντρο Προώθησης Παραδοσιακών Προϊόντων Κύπρου, Συλλογική Εταιρεία Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (Σ.Ε.Κ.Ε.Π.), Συμβούλιο Γεωπόνων Κύπρου, Σύνδεσμος Κουμανδαρίας

Ανάπτυξη της υπαίθρου: Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού, Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λεμεσού ΛΤΔ, Αναπτυξιακή Εταιρεία επαρχιών Λάρνακας-Αμμοχώστου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάφου Αφροδίτη ΛΤΔ, Σύλλογος Γυναικών Υπαίθρου Λάρνακας, Περιφερειακή Ένωση Συνδέσμων Αποδήμων Πιτσιλιάς (ΠΕΣΑΠ)

Άλλοι οργανισμοί/ σύνδεσμοι: Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων, Σύνδεσμος Δασοπόνων Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας, Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων, Συμβούλιο Γεωπόνων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ), Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ)

Ιδιοκτήτες/Διαχειριστές Βοτανικών Κήπων, Ζωολογικών Κήπων, Ενυδρείων: CyHerbia Botanical Park & Labyrinth, Βοτανικός Κήπος «Μυριστικό» (Κολόσσι), Pafos Zoo, Ocean Aquarium, Melios Zoo, Ζωολογικός Κήπος Λεμεσού

Ιδιώτες συλλέκτες

Περιβαλλοντικές οργανώσεις και σύνδεσμοι: CYMEPA, Cyprus Sustainable Tourism Initiative, Terra Cyrgia, Together Cyprus, ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Ανάκυκλος Περιβαλλοντική, Εθνική Επιτροπή Κύπρου "Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού", Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, Ενάλια Φύσις Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας, Ερπετολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακρωτηρίου, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.-Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, Κυπριακό Ίδρυμα Αειφορίας, Νεολαία Περιφέρειας Πόλις Χρυσοχούς, Οικολογική Κίνηση Κύπρου, Οικολογική Παρέμβαση Φίλοι του Ακάμα, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου, Περιβαλλοντικές Γέφυρες, Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών, Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

(BildLife Cyprus), Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου, Φιλοδοασικός Σύνδεσμος Κύπρου, Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Κυβερνητικά Τμήματα/ Υπηρεσίες: Water Development Department (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων), Department of Forests (Τμήμα Δασών), Cyprus Geological Survey Department (Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης), Department of Agriculture (Τμήμα Γεωργίας), Veterinary Services (Κτηνιατρικές Υπηρεσίες), Agricultural Research Institute (Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών), Customs & Excise Department (Τμήμα Τελωνείων), Department of Fisheries and Marine Research (Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών)

2.4 Κατοικίδια/ είδη ενυδρείου/ είδη ζωοτροφείου (περιλαμβάνεται η ζωντανή τροφή αυτών των ειδών)

Αλιεία: Κυπριακή Ομοσπονδία Αθλητικής Αλιείας Θαλάσσης (Cyprus Federation Sport Fishing Sea), Σύνδεσμος Επαγγελματιών Ψαράδων Παράκτιας Αλιείας, Cyprus Sport Fishing Club / Ψαροκαταστάσεις Κύπρου, Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Σκαφών Ερασιτεχνικής Αλιείας Λεμεσού (ΣΙΣΕΑΛ), Σύνδεσμος Φίλων Ερασιτεχνικής Αλιείας Λεμεσού (ΣΦΕΑΛ), Σύνδεσμος ερασιτεχνών αλιέων από σκάφος ελεύθερης Αμμοχώστου (ΣΕΑΑΣ ΕΛΕ. ΑΜΜ.), Cyprus Freshwater Angling Association (Παγκύπριος Σύνδεσμος Ερασιτεχνών Ψαράδων Εσωτερικών Υδάτων).

Αλιευτικά καταφύγια: Λιμανάκι της Πάφου, Αλιευτικό καταφύγιο Ζυγίου, Παραλιμνίου, Αγίας Νάπας, Λατσιού, Πωμού, Κάτω Πύργου, Ορμήδειας, Αγίας Τριάδας, Λιοπετρίου, Ξυλοφάγου, Λάρνακας, Παλιό Λιμάνι Λεμεσού

Άλλοι οργανισμοί για θαλάσσιο περιβάλλον: Cyprus Fishing Magazine, Σύλλογος Φίλων Υποβρύχιου Κυνηγίου Κύπρου (Σ.Φ.Υ.Κ.Κ.), Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων (ΚΟΥΔ), Κυπριακός Σύνδεσμος Ιδιοκτητών και Φίλων Φουσκωτών Σκαφών (ΚΥΣΙΦΦΟΣ), Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Μικρών Σκαφών (ΠΑΣΙΜΙΣ), Παγκύπριος Όμιλος Ναυσιπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης (ΠΟΝΑΘΑ)

Άλλοι οργανισμοί/σύνδεσμοι: Οινοποιεία, Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων, Σύνδεσμος Δασοπόνων Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας, Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων, Συμβούλιο Γεωπόνων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Ανθοκαλλιεργητών

Καταδυτικά Κέντρα: Σύνδεσμος Καταδυτικών Κέντρων Κύπρου (Cyprus Dive Center Association), Free2Dive - Savvas Savva Free Diving Centre Cyprus, AIDA Cyprus (Association Internationale pour le Developpement de l'Arnée), Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων (ΚΟΥΔ) CMAS, Σύλλογος Φίλων Υποβρύχιου Κυνηγίου Κύπρου (ΣΦΥΚΚ) , Όμιλος Φίλων Ελεύθερης Κατάδυσης (Ο.Φ.Ε.Κ), NemDive Centre (Larnaca), Cyprus Diving Centre, Marine Divers (Paphos), Aquatic Centre (Limassol), NAUTILIOS SCUBA CAREER CENTRE (Nicosia)

Ιδιοκτήτες Μικρών Αλιευτικών Σκαφών: Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Πολυδύναμων Αλιευτικών Σκαφών

Ιδιώτες συλλέκτες

Καταστήματα πώλησης ζώων: Παγκύπριο Σωματείο Καταστηματαρχών Κατοικίδιων Ζώων

Μελισσοκομία: Παγκύπριος Σύνδεσμος Μελισσοκόμων, Ένωση Μελισσοκόμων Κύπρου

Περιβαλλοντικές οργανώσεις και σύνδεσμοι: CYMEPA, Cyprus Sustainable Tourism Initiative, Terra Cypria, Together Cyprus, ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Ανάκυκλος Περιβαλλοντική, Εθνική Επιτροπή Κύπρου "Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού", Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, Ενάλια Φύσις Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας, Ερπετολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακρωτηρίου, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.-Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, Κυπριακό Ίδρυμα Αειφορίας, Νεολαία Περιφέρειας Πόλις Χρυσοχούς, Οικολογική Κίνηση Κύπρου, Οικολογική Παρέμβαση Φίλοι του Ακάμα, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου, Περιβαλλοντικές Γέφυρες, Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών, Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου (BildLife Cyprus), Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου, Φιλοδοσικός Σύνδεσμος Κύπρου, Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Κυβερνητικά Τμήματα/ Υπηρεσίες: Water Development Department (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων), Cyprus Geological Survey Department (Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης), Department of Agriculture (Τμήμα Γεωργίας), Veterinary Services (Κτηνιατρικές Υπηρεσίες), Agricultural Research Institute (Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών).

2.8 Οπωροκηπευτικά

Αγροτικές οργανώσεις: Παναγροτική Ένωση Κύπρου (ΠΕΚ), Ένωση Κυπρίων Αγροτών (ΕΚΑ), ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΟΣ Σύνδεσμος Κύπρου, ΝΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Κύπρου

Αγροτικοί οργανισμοί: Φιλαγροτική Συμβουλευτική, Παγκύπρια Επιτροπή Σιτοπαραγωγών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών, Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, ΠΟΑΣ Οικοαγροτικός, Γεωργικό Επιμελητήριο Κύπρου, Σύνδεσμος Οινοποιών Κύπρου (ΣΟΚ), Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Λύσης, Οργάνωση Παραγωγών Φρούτων και Φθαρτών Περιοχής Οδούς "Βασιλική Γη" (ΔΗΜΟΣΙΑ) ΛΤΔ, Συνεργατική Εταιρεία Μπανανοπαραγωγών Πάφου ΛΤΔ, Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Σωτήρας ΛΤΔ, CYPROFRESH CITRUS SEDIGEP (P.O) LTD, Συνεργατική Εταιρεία Αμπελουργών Πισσουργίου (Σ.Ε.Α.Π.) ΛΤΔ, Παγκύπρια Συντονιστική Οργάνωση Πατατοπαραγωγών (ΠΑ.ΣΥ.Ο.ΠΑ), Κέντρο Προώθησης Παραδοσιακών Προϊόντων Κύπρου, Συλλογική Εταιρεία Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (Σ.Ε.Κ.Ε.Π.), Συμβούλιο Γεωπόνων Κύπρου, Σύνδεσμος Κουμανδαρίας

Άλλοι οργανισμοί/σύνδεσμοι: Οινοποιεία, Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων, Σύνδεσμος Δασοπόνων Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας, Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων, Συμβούλιο Γεωπόνων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Ανθοκαλλιεργητών, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου

Ανάπτυξη της υπαίθρου: Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού, Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λεμεσού ΛΤΔ, Αναπτυξιακή Εταιρεία επαρχιών Λάρνακας-Αμμοχώστου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάφου Αφροδίτη ΛΤΔ, Σύλλογος Γυναίκων Υπαίθρου Λάρνακας, Περιφερειακή Ένωση Συνδέσμων, Αποδήμων Πιτσιλιάς (ΠΕΣΑΠ)

Καταστήματα πώλησης φυτών/ Παραγωγοί φυτών (φυτώρια)/ Εισαγωγείς φυτών και σπόρων: Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Κτηνοτρόφοι: ΕΝ.Α.Κ. (Ένωση Αγελαδοτρόφων Κύπρου) ΛΤΔ, Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ, Σύνδεσμος Αγελαδοτρόφων Ιδαλίου- Ποταμιάς-Λυμπιών, Παγκύπρια Εταιρεία Αιγοπροβατοτρόφων Π.Ε.Α.Π, Παγκύπρια Οργάνωση Αιγοπροβατοτρόφων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτροφών, Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμνιοτρόφων (ΠΟΠ), Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμένων «Άγιος Μόδεστος», Παγκύπριος Σύνδεσμος Πτηνοτρόφων

Μελισσοκομία: Παγκύπριος Σύνδεσμος Μελισσοκόμων, Ένωση Μελισσοκόμων Κύπρου

Περιβαλλοντικές οργανώσεις και σύνδεσμοι: CYMEPA, Cyprus Sustainable Tourism Initiative, Terra Cypria, Together Cyprus, ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Ανάκυκλος Περιβαλλοντική, Εθνική Επιτροπή Κύπρου "Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού", Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, Ενάλια Φύσις Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας, Ερπετολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακρωτηρίου, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.-Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, Κυπριακό Ίδρυμα Αειφορίας, Νεολαία Περιφέρειας Πόλις Χρυσοχούς, Οικολογική Κίνηση Κύπρου, Οικολογική Παρέμβαση Φίλοι του Ακάμα, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου, Περιβαλλοντικές Γέφυρες, Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών, Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου (BildLife Cyprus), Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου, Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου, Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Κυβερνητικά Τμήματα/ Υπηρεσίες: Department of Agriculture (Τμήμα Γεωργίας), Agricultural Research Institute (Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών), Customs & Excise Department (Τμήμα Τελωνείων)

2.9 Καλλωπιστικοί λόγοι εκτός από την εμπορική καλλιέργεια οπωροκηπευτικών

Αγροτικές οργανώσεις: Παναγροτική Ένωση Κύπρου (ΠΕΚ), Ένωση Κυπρίων Αγροτών (ΕΚΑ), ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΟΣ Σύνδεσμος Κύπρου, ΝΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Κύπρου

Αγροτικοί οργανισμοί: Φιλαγροτική Συμβουλευτική, Παγκύπρια Επιτροπή Σιτοπαραγωγών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών, Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, ΠΟΑΣ Οικοαγροτικός, Γεωργικό Επιμελητήριο Κύπρου, Σύνδεσμος Οινοποιών Κύπρου (ΣΟΚ), Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Λύσης, Οργάνωση Παραγωγών Φρούτων και Φθαρτών Περιοχής Οδούς ""Βασιλική Γη"" (ΔΗΜΟΣΙΑ) ΛΤΔ, Συνεργατική Εταιρεία Μπανανοπαραγωγών Πάφου ΛΤΔ, Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Σωτήρας ΛΤΔ, CYPROFRESH CITRUS SEDIGEP (P.O) LTD, Συνεργατική Εταιρεία Αμπελουργών Πισσουργίου (Σ.Ε.Α.Π.) ΛΤΔ, Παγκύπρια Συντονιστική Οργάνωση Πατατοπαραγωγών (ΠΑ.ΣΥ.Ο.ΠΑ), Κέντρο Προώθησης Παραδοσιακών Προϊόντων Κύπρου, Συλλογική Εταιρεία Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (Σ.Ε.Κ.Ε.Π.), Συμβούλιο Γεωπόνων Κύπρου, Σύνδεσμος Κουμανδαρίας

Άλλοι οργανισμοί/σύνδεσμοι: Οινοποιεία, Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων, Σύνδεσμος Δασοπόνων Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας, Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων, Συμβούλιο Γεωπόνων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Ανθοκαλλιεργητών

Ανάπτυξη της υπαίθρου: Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού, Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λεμεσού ΛΤΔ, Αναπτυξιακή Εταιρεία επαρχιών Λάρνακας-Αμμοχώστου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάφου Αφροδίτη ΛΤΔ, Σύλλογος Γυναικών Υπαίθρου Λάρνακας, Περιφερειακή Ένωση Συνδέσμων Αποδήμων Πιτσιλιάς (ΠΕΣΑΠ)

Ιδιοκτήτες εστιατορίων και ξενοδοχείων: Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής, Ενιαίο Κέντρο Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) Κύπρου, Σύνδεσμος Επωνύμων Οργανωμένων Αλυσίδων Εστίασης (ΣΕΠΑΕΚ), Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ), Ομοσπονδία Συνδέσμων Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής (ΟΣΙΚΑ), Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ), Επαγγελματικός Σύνδεσμος Διευθυντών και Ανωτέρων Στελεχών Ξενοδοχείων Κύπρου (ΠΑΣΥΔΙΞΕ), Γενική Συνομοσπονδία Παγκύπριων Οργανώσεων Βιοτεχνών Επαγγελματιών Καταστηματαρχών (ΓΣ ΠΟΒΕΚ)

Κτηνοτρόφοι: ΕΝ.Α.Κ. (Ένωση Αγελαδοτρόφων Κύπρου) ΛΤΔ, Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ, Σύνδεσμος Αγελαδοτρόφων Ιδαλίου- Ποταμιάς-Λυμπιών, Παγκύπρια Εταιρεία Αιγοπροβατοτρόφων Π.Ε.Α.Π, Παγκύπρια Οργάνωση Αιγοπροβατοτρόφων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτροφών, Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμιοτρόφων (ΠΟΠ), Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμένων «Άγιος Μόδεστος», Παγκύπριος Σύνδεσμος Πτηνοτρόφων

Μελισσοκομία: Παγκύπριος Σύνδεσμος Μελισσοκόμων, Ένωση Μελισσοκόμων Κύπρου

Περιβαλλοντικές οργανώσεις και σύνδεσμοι: CYMEPA, Cyprus Sustainable Tourism Initiative, Terra Cypria, Together Cyprus, ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Ανάκυκλος Περιβαλλοντική, Εθνική Επιτροπή Κύπρου "Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού", Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, Ενάλια Φύσις Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας, Ερπετολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακρωτηρίου, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.-Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, Κυπριακό Ίδρυμα Αειφορίας, Νεολαία Περιφέρειας Πόλις Χρυσοχούς, Οικολογική Κίνηση Κύπρου, Οικολογική Παρέμβαση Φίλοι του Ακάμα, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου, Περιβαλλοντικές Γέφυρες, Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών, Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου (BildLife Cyprus), Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου, Φιλοδοσικός Σύνδεσμος Κύπρου, Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Τουριστικοί πράκτορες/ξεναγοί: Σύνδεσμος Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου (ACTA), Σύνδεσμος Ξεναγών Κύπρου

Σχεδιαστές κήπων/ Αρχιτέκτονες: Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ)

Κυβερνητικά Τμήματα/ Υπηρεσίες: Water Development Department (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων), Cyprus Geological Survey Department (Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης), Department of Agriculture (Τμήμα Γεωργίας), Veterinary Services (Κτηνιατρικές Υπηρεσίες), Agricultural Research Institute (Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών), Mines Service (Υπηρεσία Μεταλλείων), Customs & Excise Department (Τμήμα Τελωνείων)

2.11 Ζωντανές τροφές και ζωντανά δολώματα

Αγροτικές οργανώσεις: Παναγροτική Ένωση Κύπρου (ΠΕΚ), Ένωση Κυπρίων Αγροτών (ΕΚΑ), ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΟΣ Σύνδεσμος Κύπρου, ΝΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Κύπρου

Αγροτικοί οργανισμοί: Φιλαγροτική Συμβουλευτική, Παγκύπρια Επιτροπή Σιτοπαραγωγών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών, Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, ΠΟΑΣ Οικοαγροτικός, Γεωργικό Επιμελητήριο Κύπρου, Σύνδεσμος Οινοποιών Κύπρου (ΣΟΚ), Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Λύσης, Οργάνωση Παραγωγών Φρούτων και Φθαρτών Περιοχής Οδούς ""Βασιλική Γη"" (ΔΗΜΟΣΙΑ) ΛΤΔ, Συνεργατική Εταιρεία Μπανανοπαραγωγών Πάφου ΛΤΔ, Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Σωτήρας ΛΤΔ, CYPROFRESH CITRUS SEDIGEP (P.O) LTD, Συνεργατική Εταιρεία Αμπελουργών Πισσουρίου (Σ.Ε.Α.Π.) ΛΤΔ, Παγκύπρια Συντονιστική Οργάνωση Πατατοπαραγωγών (ΠΑ.ΣΥ.Ο.ΠΑ), Κέντρο Προώθησης Παραδοσιακών Προϊόντων Κύπρου, Συλλογική Εταιρεία Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (Σ.Ε.Κ.Ε.Π.), Συμβούλιο Γεωπόνων Κύπρου, Σύνδεσμος Κουμανδαρίας

Αλιευτικά καταφύγια: Λιμανάκι της Πάφου, Αλιευτικό καταφύγιο Ζυγίου, Παραλιμνίου, Αγίας Νάπας, Λατσιού, Πωμού, Κάτω Πύργου, Ορμήδειας, Αγίας Τριάδας, Λιοπετρίου, Ξυλοφάγου, Λάρνακας, Παλιό Λιμάνι Λεμεσού

Αλιευτικοί σύνδεσμοι: Κυπριακή Ομοσπονδία Αθλητικής Αλιείας Θαλάσσης (Cyprus Federation Sport Fishing Sea), Σύνδεσμος Επαγγελματιών Ψαράδων Παράκτιας Αλιείας, Cyprus Sport Fishing Club / Ψαροκαταστάσεις Κύπρου, Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Σκαφών Ερασιτεχνικής Αλιείας Λεμεσού (ΣΙΣΕΑΛ), Σύνδεσμος Φίλων Ερασιτεχνικής Αλιείας Λεμεσού (ΣΦΕΑΛ), Σύνδεσμος ερασιτεχνών αλιέων από σκάφος ελεύθερης Αμμοχώστου (ΣΕΑΑΣ ΕΛΕ. ΑΜΜ.)

Άλλοι οργανισμοί για θαλάσσιο περιβάλλον: Cyprus Fishing Magazine, Σύλλογος Φίλων Υποβρύχιου Κυνηγίου Κύπρου (Σ.Φ.Υ.Κ.Κ.), Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων (ΚΟΥΔ), Κυπριακός Σύνδεσμος Ιδιοκτητών και Φίλων Φουσκωτών Σκαφών (ΚΥΣΙΦΦΟΣ), Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Μικρών Σκαφών (ΠΑΣΙΜΙΣ), Παγκύπριος Όμιλος Ναυσιπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης (ΠΟΝΑΘΑ)

Άλλοι οργανισμοί/σύνδεσμοι: Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων, Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου, Σύνδεσμος Δασοπόνων Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας, Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων, Συμβούλιο Γεωπόνων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Ανθοκαλλιεργητών

Ιδιοκτήτες Μικρών Αλιευτικών Σκαφών: Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Πολυδύναμων Αλιευτικών Σκαφών

Καταστήματα πώλησης ζώων: Παγκύπριο Σωματείο Καταστηματαρχών Κατοικίδιων Ζώων

Κτηνοτρόφοι: ΕΝ.Α.Κ. (Ένωση Αγελαδοτρόφων Κύπρου) ΛΤΔ, Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ, Σύνδεσμος Αγελαδοτρόφων Ιδαλίου- Ποταμιάς- Λυμπιών, Παγκύπρια Εταιρεία Αιγοπροβατοτρόφων Π.Ε.Α.Π, Παγκύπρια Οργάνωση Αιγοπροβατοτρόφων, Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτροφών, Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμιοτρόφων (ΠΟΠ), Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμένων «Άγιος Μόδεστος», Παγκύπριος Σύνδεσμος Πτηνοτρόφων

Μελισσοκομία: Παγκύπριος Σύνδεσμος Μελισσοκόμων, Ένωση Μελισσοκόμων Κύπρου

Οινοποιεία

Περιβαλλοντικές οργανώσεις και σύνδεσμοι: CYMEPA, Cyprus Sustainable Tourism Initiative, Terra Cypria, Together Cyprus, AKTH Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Ανάκυκλος Περιβαλλοντική, Εθνική Επιτροπή Κύπρου "Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού", Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, Ενάλια Φύσις Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας, Ερπετολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακρωτηρίου, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, ΚΥ.Κ.Π.Ε.Ε.-Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, Κυπριακό Ίδρυμα Αειφορίας, Νεολαία Περιφέρειας Πόλις Χρυσοχούς, Οικολογική Κίνηση Κύπρου, Οικολογική Παρέμβαση Φίλοι του Ακάμα, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου, Περιβαλλοντικές Γέφυρες, Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών, Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου (BirdLife Cyprus), Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών Κύπρου, Σύνδεσμος Κάκτων και άλλων Παχυφύτων Κύπρου, Φιλοδοσικός Σύνδεσμος Κύπρου, Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Κυβερνητικά Τμήματα/ Υπηρεσίες: Water Development Department (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων), Cyprus Geological Survey Department (Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης), Department of Agriculture (Τμήμα Γεωργίας), Veterinary Services (Κτηνιατρικές Υπηρεσίες), Agricultural Research Institute (Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών), Mines Service (Υπηρεσία Μεταλλείων), Customs & Excise Department (Τμήμα Τελωνείων)